

PROJEKT & KULTUR

nr. 97 --- december 2008

issn. 0901-8824

GENVEJ TIL UDVIKLING

www.gtu.dk

Skowvej 24, 9510 Arden. Tlf.: 9856 2994. gtu_sekr@hotmail.com
Medlem af Den Internationale Emmaus-Bevægelse

Velkommen til Projekt & Kultur nr. 97!

Projekt & Kultur udgives af Genvej til Udvikling (GtU), tlf. - og fax-nr. 9856 2994
gtu_sekr@hotmail.com - www.gtu.dk

Gironummer: reg.nr. 1551, kontonr. 630-0804.
 Fra udlandet sender man til
 IBAN-nr. DK6030000006300804.

Ansvarlig over for presseloven er formand Per Adelhart Christensen. Hvor intet andet angives, er teksten af Jørgen Olsen.

Indlæg til Projekt og Kultur nr. 98 skal være os i hænde tirsdag den **17. februar 2009**. Projekt & Kultur trykkes på Huset i Århus i 250 eks. Redaktionen ønsker at fremme bladets formidling og opfordrer til eftertryk med kildeangivelse.

Dette nummer indeholder:

- 3 + 6: **Guldmedalje til vort æresmedlem**
 --- mødedeltagelser og udstillinger
 --- mediemarkering --- **rejse til Niger med Viktors Farmor.**
- 4 - 5: **Jubilæumsreception i Genvej til Udvikling**
 - fotos af Lis Bille og Katrine Krogh Balslev.
- 7: **Kooperativet i Amataltal**
 - af Karl-G. Prasse.
- 8 – 11: **Besøg i Agadez og Amataltal**
 - af Poul Kruse.
- 12 – 13: **En lille historie om et tilfældigt møde**
 - af Helene Dambo.
- 14: **Succes**
 - af Isabelle Grignon.
- 15: **Fair Trade Butikken Bazaren - det 15. år**
 - af Hanne Jakobsen.

Billedet på forsiden er taget af Katrine Krogh Balslev på GtU's jubilæumsreception den 30. september. Fra venstre ses Birgitte Juul Nielsen, Poul Kruse, Arne Hansen, Lis Bille og Marianne Dithmer.

Billedet på bagsiden er taget af Lis Bille på Genvej til Udviklings jubilæumsreception den 30. september. Billedet er taget inde fra Tranquebars café og butik ud mod Borgergade.

Tak til alle, som har sendt kontingent, abonnementsbetaling og/eller projektbidrag siden sidst! Vi er for tiden 191 medlemmer. I dette tal er ikke medregnet personer og husstande, som mangler at betale for 2007. Til alle, der mangler at betale for 2008 eller for 2007 + 2008, er der hæftet et indbetalingskort på side 3.

Den samlede støtte til Kooperativet i Amataltal er i skrivende stund 7.358.930 kr. Af dette beløb er 1.252.013 kr. fra andre givere end Danida. I de 7.358.930 kr. ses bort fra Danida-bevillingen på 6.500.000 til den aktuelle fase 3 i projektet.

Medlemsmøde

Alle er velkomne til en drøftelse af projekterne i Amataltal og Kaoumaram samt, hvad foreningen ellers beskæftiger sig med.

Vi mødes hos **Katrine Krogh Balslev, Sankt Peders Stræde 9, 3tv, Roskilde**, søndag den **22. februar 2009** kl. 13 til 18.

Der ydes rejsedækning; men vi henstiller, at den enkelte undersøger mulighederne for samkørsel og i modsat fald benytter billigste offentlige transportmiddel.

Man kan køre fra og til Jylland og Fyn med Jørgen Olsen, tlf. 98 56 29 94, e-mail gtu_sekr@hotmail.com.

Katrine vil gerne vide, hvem der kommer og har telefonnumrene 46 35 46 07 og 20 66 41 40 samt e-mail-adresse kat_jac@yahoo.dk

Operation Dagsværk

samlede 7,5 millioner kroner ind til Care Danmarks arbejde i Niger. Vi ønsker til lykke og henviser til www.od.dk. Det var vist den største folkelige mobilisering på Niger i Danmarkshistorien!

Guldmedalje til vort æresmedlem

Den 11. december fik Genvej til Udviklings æresmedlem, lektor emeritus Karl-G. Prasse, overrakt Det kongelige danske Videnskabernes Selskabs guldmedalje for sit forskningsarbejde. Medaljen blev overrakt personligt af H.M. Dronning Margrethe, der er Selskabets protektor, ved et ordinært medlemsmøde.

Medaljen blev givet specielt for Karls udforskning af det tuaregiske sprog og, pointeredes det, for hans indsats for at anvende sine resultater i det praktiske arbejde med alfabetisering af tuaregerne i deres modersmål. Begrundelsen blev fremsat af den berømte antropolog Ida Nicolaisen, enke efter Johannes Nicolaisen, som skrev en verdensberømt doktordisputats om tuaregernes samfundsstruktur m.v..

Efter Karls takketale berørtes et par andre emner, hvorefter de fremmødte medlemmer trak sig tilbage til den traditionelle natmad, smørrebrød og øl. Her havde Karl Dronningen til bords, så de kunne tale lidt tuaregisk sammen.

Ifølge selskabets fundats tildeles guldmedaljen i særlige tilfælde for en meget fortjenstfuld videnskabelig indsats. Blandt Karls væsentligste forskningsresultater kan nævnes:

- 1) Hans bestemmelse af det tuaregiske lydsystems struktur, som danner grundlag for hans alfabet til alfabetisering af tuaregerne - navnlig at tuaregisk har 7 vokalfonemer: 5 lange og 2 korte.
- 2) Hans bestemmelse af de tuaregiske versemål, der bygger på mønstre af lange og korte stavelser.
- 3) Hans bestemmelse af verbalformernes brug i tuaregisk og i den arabiske Kairo-dialekt.
- 4) Hans rekonstruktioner af protoberberisk, dvs. hvorledes berbersproget oprindeligt må have set ud.
- 5) Hans hypoteser om det hamito-semitiske verbalsystems opståen.

Berberisk, og dermed tuaregisk, er en gren af den hamito-semitiske sprogæt. Andre grene er oldægyptisk, semitisk (med arabisk osv.), kushitisk (med somali osv.) og tchadisk (med hausa osv.).

Mødedeltagelser og udstillinger

13. – 14. september på Haslev Udvidede

Højskole:

Jørgen Olsen repræsenterede GtU på generalforsamling i Mellemfolkeligt Samvirke (MS). Der blev solgt varer fra Vestafrika for 1.477 kr.

Mødets vigtigste beslutning var, at MS vedtog at søge optagelse i Action Aid International.

Læs mere på www.ms.dk!

17. – 21. september i Malmö:

Jørgen Olsen repræsenterede GtU på Europæisk Socialt Forum. Ud over, at der blev ført samtaler – om GtU, Emmaus, Vestafrika mv. – med mennesker fra 15-20 europæiske lande, herunder flere østeuropæiske, blev der solgt varer fra Vestafrika for 4.376 kr.

Læs mere på www.esf2008.org!

24. september i København:

Isabelle Grignon repræsenterede GtU på møde i Projektrådgivningen om de praktiske konsekvenser af årets opdatering af civilsamfundsstrategien, den strategi, som går ud på at fremme de folkelige udviklingsorganisationers deltagelse i udviklingsarbejdet, både her til lands og i udviklingslande. Læs mere på www.prngo.dk!

28. september i Randers:

Medlemsmøde i GtU med deltagelse af Poul Kruse, Katrine Krogh Balslev, Per Christian Hougen, Jørn Kirkegaard, Jens Elgaard Madsen, Per Adelhart Christensen og Jørgen Olsen. Varesalg: 29 kr.

30. september i København:

Reception i anledning af 30-året for stiftelsen af Genvej til Udvikling. Se side 1, 4, 5 og 16!

7. oktober i Århus:

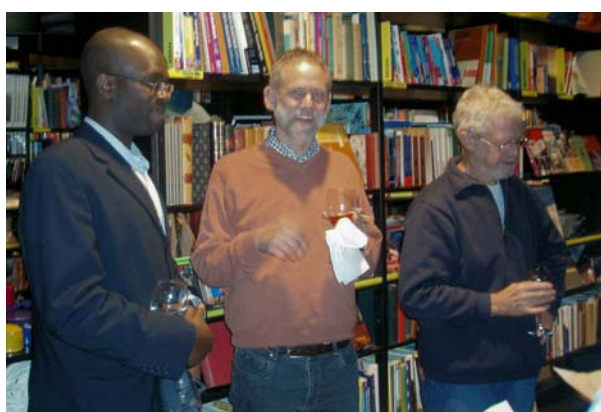
Poul Kruse og Jens Elgaard Madsen deltog i et møde om "Fattige børns ret til uddannelse i Ghana" – arrangeret af Uddannelsesnetværket i samarbejde med Danmarks Lærerforening, Ghana Venskabsgrupperne, Ibis og Danske Lærerstuderendes Landskreds.

11. oktober i Arden:

Jørgen Olsen var til reception i anledning af en nyåbnet børnetøjsbutik og forærede butiksindehaveren et båtaskrin fra Kooperativet i Amaltal.

(fortsættes side 6)

30 års jubilæum den 30. september på Café Tranquebar i København

Fotos på side 4:

Katrine Krogh Balslev
(foto: Lis Bille)

Bodil og Karl-G. Prasse
(foto: Katrine Krogh Balslev)

Djamal Boussari, Jens Elgaard
Madsen og Poul Kruse
(foto: Katrine Krogh Balslev)

Formand Per Adelhart Christensen
byder velkommen
(foto: Katrine Krogh Balslev)

Indbudt taler Peter With
(foto: Katrine Krogh Balslev)

Indbudt taler Birgitta Göranson Ilite
(foto: Katrine Krogh Balslev)

Fotos på side 5:

To billeder fra Tranquebars butik
(foto: Lis Bille)

Arne Hansen og Per Adelhart Christensen
(foto: Lis Bille)

Karl-G. Prasse
(foto: Lis Bille)

Mødedeltagelser og udstillinger

(fortsat fra side 3)

25.-26. oktober i Vanløse:

Arne Hansen og Jørgen Olsen repræsenterede GtU på FN-forbundets landsmøde og blev begge valgt til forbundets repræsentantskab. Et tredje medlem af GtU, Jørn Boye Nielsen, blev valgt til bestyrelsen. GtU's blandede u-landhandel var med, og der blev solgt for 3.051 kr.

Læs mere på www.una.dk!

30. oktober i Århus:

Jørgen Olsen deltog i et møde om islamiske skoler i Vestafrika, med eksempler fra Senegal og Ghana – arrangeret af Uddannelsesnetværket i samarbejde med Ibis, Ghana Venskabsgrupperne, Venskabsforeningen Danmark - Burkina Faso og GtU. Læs mere på www.uddannelsesnetvaerket.dk

30. oktober – 14. november i Niger:

Poul Kruse aflagde besøg i Agadez og ikke mindst i Amataltal-zonen.

Læs artiklen på siderne 8, 9, 10 og 11!

13. november i København:

Isabelle Grignon og Jørgen Olsen deltog i et seminar med overskriften "Har Nord-NGO'er en rolle at spille i fremtiden?". Seminaret var arrangeret af Uddannelsesnetværket og Tematisk Forum.

19. november i Århus:

Jens Elgaard Madsen deltog i introduktionsmøde vedr. vestafrikansk kulturarrangement, som planlægges gennemført i Århus i august 2009.

30. november i Stilling:

Medlemsmøde i GtU med deltagelse af Isabelle Grignon, Poul Kruse, Per Christian Hougen, Jens Elgaard Madsen, Per Adelhart Christensen, Birgitte Juul Nielsen, Jørgen Olsen samt Hanne og Jørn Kirkegaard, som var værter.

Varesalg: 460 kr.

30. november i København:

Danafrika Kultur arrangerede afrikansk julemarked i Verdenskulturcenteret, Nørre Allé 7 nær Sankt Hans Torv. Genvej til Udvikling deltog med en stand, som blev passet af Marianne Dithmer.

Varesalg: 240 kr.

Mediemarkering

Kort før 30-årsjubilæet fik Genvej til Udvikling optaget en kommentar på www.u-landsnyt.dk – den kan læses på www.gtu.dk under "Arbejdet i Danmark" > "Vi skriver debatindlæg".

Overskriften er **Vi elsker den brogede verden** – og kommentaren er en kritik af debatkulturen i det danske u-landskab, eller rettere: en konstatering af manglen på debatkultur i det danske u-landskab. Desværre lykkedes det ikke at provokere nogen til at komme med en skriftlig reaktion.

Viktors Farmor & Goondal.dk

Dialogtur til Niger

Oplev livet i udkanten af Sahara ørken og mød farverige kulturer i det uopdagede rejsemål Niger.

Februar 2009 har du mulighed for at rejse til Niger og opleve de mennesker, der lever på grænsen til Sahara-ørken langs Nigerfloden. Rejsen foregår skiftevis i 4x4-biler og båd. Adventure, men uden strabadser!

Pris: 24.800 kr. for 16 dage / Afrejse d. 26.02.09

Ring til 8622 7181 eller slå rejsen op på

www.viktorsfarmor.dk / www.goondal.com/dk

Kooperativet i Amataltal

- af Karl-G. Prasse
- fodnoter af Jørgen Olsen.

Sikkerhedssituationen

i Amataltal-zonen under tuareg-oprøret er nogenlunde uændret. Denne zone er ikke direkte berørt af kamphandlingerne, som finder sted i bjergene nord for Agadez. Heller ikke Agadez by er stærkt berørt, men holdes i et jerngreb af militæret, som kontrollerer al trafik ud og ind af byen. Transporten mellem Agadez og Amataltal foregår kun med militæreskorte. Samfærdslen inden for Amataltal-zonen, mellem de forskellige bofællesskaber, synes at foregå ret uhindret.

Uddannelsesaktiviteterne

kører ret planmæssigt, især inden for voksenundervisningen i de 9 centre ude i bofællesskaberne (Groupements Mutualistes¹ eller GM'er). Denne sektor lider af underfinansiering på to områder:

Voksenundervisningen mangler up to date alfabetiseringsbøger og regnebøger med korrekt retskrivning. Disse ligger klar til sætning i form af reviderede INDRAP²-skolebøger, men der mangler penge til sætning og trykning. Disse to bøger vil også kunne anvendes i børneskolen.

Børneskolens største problem er manglende madforsyning til kantinen. Trods alle bestræbelser vil det ikke lykkes at skaffe indtægter nok i Kooperativet til madindkøb, som det er forudsat i projektet. Og bevillinger fra andre donorer kan heller ikke skaffes, da disse presses fra alle sider for at bevilge madforsyninger. Oven i det hele kommer problemer med vandforsyning til skolehaven, som altså heller ikke kan levere et tilskud af grøntsager. Følgelig holder forældrene skolebørnene hjemme.

¹ Ordret oversat står der "Gensidige Grupperinger", en slags andelsforeninger, som Kooperativet i Amataltal er overbygning på.

² L'Institut National de Documentation, Recherche et Application Pédagogique = Det Nationale Institut for Dokumentation, Forskning og Anvendt Pædagogik, Niamey.

Nigers Historie

Den sidste fase af skolebogsprojektet Nigers Historie, nemlig oversættelsen af teksten til tuaregisk, er nu kommet godt i gang og fortsætter som et samarbejde mellem projektets koordinator, Ghabdouane Mohamed, og undertegnede, der er ekspert i tuaregisk. En fjerdedel af teksten er klar og resten forventes tilendebragt inden for et år.

Havebruget

generelt er imidlertid inde i en god udvikling og interessen herfor er stadig stigende. Også i Amataltal landsby findes nu et velfungerende gartneri med tilstrækkelig vandforsyning, som skaffer tiltrængt variation af kosten.

Nomadeområderne i den nordlige del af Sahelbæltet er generelt kendetegnet af, at føden består af hirse, mælk og en sjælden gang et slagtet dyr.

Regn

Det kan nu konstateres, at nedbøren under den sidste regntid har været ret god i den sydlige del af Niger, men at den har været utilstrækkelig i Amataltal-zonen og længere nordpå, hvor plantevæksten allerede er ramt af den nye tørstid.

Evaluerings

Genvej til Udvikling forbereder sig nu på at udsende en evaluator (m/k) til februar, som skal foretage en midtvejsevaluering af hele projektet og dets levedygtighed, helst med særligt henblik på uddannelsessektoren.

Der henvises til den længere artikel i Projekt & Kultur nr. 95 på siderne 6, 7 og 8, til artiklen i nr. 96 på siderne 14 og 15 samt til Poul Kruses rejseberetning på siderne 8, 9, 10 og 11 i indeværende nummer.

Besøg i Agadez og Amatal

- af Poul Kruse, pensioneret højskolelærer og fast rådgiver i Genvej til Udvikling

Så lykkedes det at gennemføre et besøg i Agadez/Amatal næsten et år efter at det var planlagt. Kooperativet fandt det forsvarligt at invitere mig, selv om konflikten i det nordlige Niger ikke var afsluttet. Den eneste måde hvorpå jeg mærkede konflikten var konsekvenserne af undtagelsestilstanden, som præger byen Agadez. I Amatal oplever man ikke problemer umiddelbart. Her går dagligdagen med de sædvanlige pligter, glæder og besværligheder.

Agadez

Da jeg ankom med bussen fra Niamey om aftenen og vi nærmede os Agadez, bemærkede jeg at bilerne kørte i konvoj og undlod at komme for langt fra hinanden.

Ved indkørslen til byen er der et kontrolsted, og her gennemgår soldater busser og andre vogne. I bussen gik en bevæbnet soldat særlig hårdt frem mod de unge i bussen. Med en lygte undersøgte han deres pladser, lyste dem i ansigtet og tog nogle af dem med til en nærliggende bygning. Det er også daglig praksis at køretøjer forlader byen i konvoj. Der kører et militærkøretøj i spidsen med maskingeværet pegende fremad efterfulgt af en mandskabsvogn med soldater. Denne konvoj fortsætter til byen Abalak og altså også forbi landsbyen Amatal.

De første dage opholdt jeg mig i Agadez hvor jeg havde en række samtaler med blandt andet de to inspektører der fører tilsyn med børneskolen og voskenalfabetiseringen. Jeg boede et par dage hos Ahmed, projektkoordinator Ghabdouanes søn.

Han har en stor lejlighed et stykke uden for byen ikke så langt fra Ghabdouanes hus og projektets kontor. Ahmed har ikke noget arbejde, lige som så mange unge mennesker i regionen. Han ville meget gerne til Danmark eller et andet europæisk land for at udbygge sin uddannelse og derigennem få flere muligheder. Han tager sig af mailposten idet han ofte besøger internetcafeen som ligger i selve byen.

Man kunne godt få adgang til internettet på kontoret via telefon, men det er for dyrt, vurderer bogholderen.

Ahmed er også en udmærket chauffør. Han styrede firhjulstrækkeren gennem det besværlige terræn da vi senere var rundt i projektområdet.

Agadez virker umiddelbart fredelig. Jeg flyttede senere ned i selve byen da jeg gerne ville opleve den nærmere. Hotellet jeg boede på var et typisk turisthotel der tidligere havde været benyttet af de velhavende "ørkenturister". Nu var det tydeligt i krise, ingen gæster og værelser der mere og mere forfaldt. Prislisten opdelt værelserne i første, anden og tredje standard. Jeg valgte en tredje standard, der var ret billig. Men man kunne sagtens fornemme den tidligere storhedstid, der var TV, køle-barskab og aircondition, men med det ene problem, at ingen af delene fungerede længere. Det gjorde imidlertid badeværelset hvor der til tider var vand i bruseren og altid vand, der løb, i cisternen. En fornemmelse af de økonomiske problemer fik jeg da hotellets chef ved min ankomst spurgte om jeg ønskede at han viste mig nogle postkort. Så ville han demonstrere dem for mig dagen efter. Der kom en del mennesker på hotellet, men jeg var vist den eneste der boede på værelse. Den gabende tomme spiserestaurant undgik jeg og spiste morgenmad ude på terrassen.

I skumringen gik jeg ofte en tur i markedsgaden, handlede lidt og søgte at være en del af miljøet. Så var der ofte mulighed for en lille snak med en eller anden. "Hej hvide mand" (dem så jeg ikke mange af) "Er du missionær"? "Hvad laver du så her?" "Jeg besøger nogle venner" "Du er meget velkommen. Hvor kommer du fra?" - - -

Mit sidste besøg i Niger fandt sted lige efter Muhammed-krisen og der havde været store demonstrationer i hovedstaden Niamey. Da præsenterede jeg mig oftest som "skandinav", nordmand eller tysker. Nu sagde jeg konsekvent "Danmark".

Ingen har denne gang nævnt ”Muhammed-tegninger”, men flere er kommet i tanker om et herligt dansk fodboldlandshold og har endog omtalt navne på store spillere. En stor tak til Jon Dahl Tomasson for at nuancere billedet af et Danmark der ikke bare er et intolerant og småracistisk land langt mod nord.

Amataltal

Og så gik turen til Amataltal, hvor jeg opholdt mig resten af perioden. Landsbyen er vokset og blevet en rigtig landevejsby. Der er bygget en ny moske, smuk og meget enkel. Ikke nogen minaret, men en højttaler anbragt på bygningen. Eneste tegn på at det er en særlig bygning er en lille måne anbragt i det ene hjørne. Dørene er altid åbne og man kan se ind i salen hvor bedetæpperne ligger.

Jeg besøgte også den gamle moske, der gemmer sig mellem husene og er særdeles beskeden, bygget af lermateriale. Den er dog stadig i brug. På en fin måde svarer disse moskeer til befolkningens måde at praktisere islam på, ikke demonstrativt eller i flok, men på knæ i sandet en gang imellem, evt. med et bedetæppe. Der findes jo også andre måder at sikre sig på i en barsk verden. En ”gri-gri” om halsen eller i turbanen beskytter mod de værste fortrædeligheder.¹

Alio med patienter i klinikken
(foto: Poul Kruse)

¹ En ”gri-gri” er en ret stor, firkantet amulet, som mange tuareger bærer om halsen. Ofte er den smukt udført. Traditionelt bæres den som beskyttelse. Jeg har også et par gange set en ”gri-gri” anbragt i turbanen. Så ligner den nærmest et hylster der kunne rumme en cigar. Brug af gri-gri har intet med islam at gøre, men er en tradition, der stammer fra før introduktionen af islam.

Og endelig har man i Amataltal en klinik indrettet i en gammel skolebygning. Her bor Alio med sit medicinlager og sin motorcykel. Patienterne kommer til ham lige som han kører ud på sygebesøg når der er behov for det. På markedsdagen er der mange ventende patienter. Når man nu har taget den lange vej til Amataltal-markedet kan man jo lige så godt få et sår rensset eller barnets maveproblemer behandlet.

Midt i byen er der en ny bygning under opførelse. Ikke særlig stor, men med et præg af modernitet og smukke farver. Jeg så bygninger mage til i andre landsbyer. Det er et fremtidigt ”dispensaire”. Her vil der efter færdiggørelsen være hjælp at hente. En sygeplejerske vil være til stede et par gange om måneden for at tilse patienter og uddele medicin. Endnu er der ikke de store forventninger til denne foranstaltning. En almindelig mistro til de løfter staten giver, får bemærkninger frem som ”det skal se så godt ud, men det kommer sikkert ikke til at fungere”.

Jeg overnattede under et halvtag, en del af garagen, med udsigt til nattehimlen. Om natten er himlen klar på denne årstid, men op ad dagen kan det virke ”diset” på grund af det lette støv, der hænger i luften. Umiddelbart uden for Ghabdouanes families grund overnatter en kamelflok, og om morgenen bliver kamelerne røgtet, de små føres hen til moderen for at sutte. Det får moderen til at give mælk ned, og man benytter lejligheden til at malke kamelen. Så kan morgenmaden suppleres med friskmalket kamelmælk.

Sidst på natten kan det være køligt på denne årstid. Det oplever kooperativets hyrder også. En søndag kom tre af dem på besøg. Og da besøget var forbi fik hver af dem en stor samling af uldne trøjer og andet lunt tøj med sig. Der er ingen tvivl om at det aflagte tøj fra Danmark gør stor gavn her. Selv var jeg glad for at jeg havde taget mit termoundertøj med til nattebrug.

Da vi ankom til Amataltal kom jeg i sving med det samme. Jeg havde en aftale om at skulle se et eksempel på voksenalfabetisering selv om det var uden for sæsonen. Billa Sabit, inspektøren for voksenalfabetiseringen, var ankommet på motorcykel fra Agadez og havde samlet en klasse og deres lærer for at jeg kunne se hvordan en time foregik.

(fortsættes side 10)

Besøg i Agadez og Amataltal

(fortsat fra side 9)

Men det hele var lagt meget festlig til rette. Kvinderne stod opstillet uden for skolen og sang og trommede, en delegation stod klar med te og osteflager, og en meget aktiv person gik rundt og tog billeder af begivenheden.

Kvinderne, der sang ved modtagelsen af Poul forud for alfabetiseringskurset
(foto: Poul Kruse)

Selve timen var naturligvis opvisning, men gav dog et indtryk af hvordan denne undervisning foregår. Og så fik jeg lejlighed til bagefter at få en snak med elevrepræsentanterne, "président" og "secrétaire" samt de unge lærere fra flere af skolerne der også var til stede. Det var dejligt at møde disse lærere. De arbejder under vanskelige forhold og mod en meget ringe betaling. Men alligevel oplevede jeg deres engagement i arbejdet.

Besøget på Karl-G-Prasse-Skolen var desværre mindre positivt. På grund af den manglende madforsyning er elevtallet dalet meget, fjernboende elever er afhængige af at skolen fungerer som kostskole, og det er ikke muligt for tiden.

Jeg så undervisning i flere klasser. 6. (sidste) klasse havde blot 6-7 elever, men det var dygtige piger, og de skulle alle fortsætte deres skolegang i Agadez næste år. 3. klasse var ret lille, men begynderklassen til gengæld på 46 elever. Jeg vurderede at disse elever var fra flere forskellige årgange.

Skolehaven var heller ikke imponerende. Ifølge skoledirektøren er det for dyrt at pumpe vand op til skolen. I stedet er der anlagt en velfungerende overrislet have nærmere ved motorpumpen et stykke fra skolen.

Jeg besøgte senere skoledirektøren privat, og vi snakkede om skolens problemer. Han er glad for arbejdet og håber meget på at forholdene ændres så skolen igen kan komme i fuld funktion. Skolen er godt forsynet med undervisningsmaterialer, og han selv er aktiv i udarbejdelsen af historier til kommende læsebøger, som Karl-G. Prasse redigerer.

En brousse – ude i steppelandet

Og så blev der gjort klar til en tre dages rundtur i projektområdet. Firhjulstrækkeren blev læsset med vand og madforsyninger samt gode drømmesenge og tæpper til overnatning. Man fornemmer tydeligt at denne procedure er normal praksis. Læsning og aflæsning går ganske roligt, tager tid og følger et bestemt mønster. Der er en formiddagstur, en lang middagspause under et velegnet skygetræ, en eftermiddagstur, og sluttelig lejrslagning til natten.

Det der overraskede mig mest på denne tur, var de mange gartnerier der er oprettet eller ved at blive det. Nær Marandet besøgte vi et gartneri hvor afgrøderne stod i fuldt flor, der var store meloner, tomatplanter og løg, og derudover en hel del nysåede afgrøder. Den aktive gartner viste rundt, og jeg kunne se at jeg havde mødt ham før.

Ud over at passe gartneriet er han også underviser og varetager alfabetiseringen i dette område. Men ellers var de fleste gartnerier vi besøgte først ved at gøre klar til årets dyrkning. Nogle gartnerier er små, men andre er meget store og vil kræve store vandmængder til produktionen.

Melonen høstes
(foto: Poul Kruse)

I en lille landsby, Foudouk, var det meste af landsbyen forsamlet da vi ankom. Der var højt humør og en meget optimistisk stemning da man viste os rundt i det kommende gartneri. Man var begyndt at grave flere brønde i haveområdet, og da vandspejlet står højt her er man overbevist om at vandforsyningen vil være let at etablere. På vejen passerede vi de nye kornbanker. Her er stille for tiden, da kornet er solgt, ifølge Ghabdouane, og man er i færd med at købe nye forsyninger i Maradi-området efter årets høst.

Jeg besøgte også et par af ”forsamlingshusene”. De ser solide ud og er forsynet med skolemøbler så de er klar til den kommende sæson med alfabetisering og andre kurser der måtte blive etableret.

Og så blev jeg spurgt om jeg gerne ville besøge det sted hvor den store dinosaur blev fundet og stadig befinder sig. Det ville jeg naturligvis gerne, intetanende om hvor langt der var ud til stedet.

Her fik chaufføren, Ahmed, noget at se til. Ghabdouane viste vej – jeg tror han kender hver en krog i hele området. Turen gik gennem områder der var helt ørkenagtige, men også områder hvor de indtørrede og tjørnefyldte træer piskede mod bilen. Ofte måtte chaufføren køre omveje for overhovedet at komme igennem. Men vi nåede derud og fik lejlighed til at børste sandet af nogle af de knoglefossiler der ligger spredt ud over området.

På denne tur var der en person jeg kom til at lægge mærke til. Han hedder Kourma, hvilket betyder ”den der ikke taler”. Han er nemlig døvstum. Jeg husker ham fra mit sidste besøg, hvor han var en helt ung teenager der sprang rundt og var med overalt. Nu virker han mere moden og alvorlig. Men han passer alle funktioner. Han laver mad, kommer med te, forsyner alle med tæpper.

Koumar gør klar til afrejse
(foto: Poul Kruse)

Men det mest fantastiske er at han har øje for alt og udfører opgaverne inden nogen spørger, og det mindste tegn opfatter han lynhurtigt. På vores første teltslagning havde Ghabdouane købt et får, og Kourma demonstrerede her at han også var professionel slagter.

Mens vi på skift holdt lygten, blev fåret slået med et hurtigt snit, Kourma flåede skindet af uden at snavse noget til med sand, og da dyret var hængt op i et træ, fjernede han professionelt indvoldene og begyndte at skære kødet ud. Og derpå lavede han det første aftensmåltid til rejseholdet.

På turen mødte vi hans forældre. Det er et ældre meget fattigt ægtepar, der næppe har haft andre muligheder for at finde en fremtid til drengen. Her kan han opleve et meningsfyldt liv og være en del af et fællesskab uden den verbale kommunikation.

Men han arbejder døgnet rundt og har alle opgaver i hovedet på en eller anden måde, og samtidig virker han lynende intelligent og hurtig – er der tale om en god mulighed for ham, eller ligner det en moderne udgave af en slavetilværelse??? Nogen gange er tilværelsen ikke så enkel og let at sætte på formel.

Afslutning

Da opholdet var slut og jeg skulle forlade Amataltal, valgte Ghabdouane at køre mig til Abalak så jeg kunne tage bussen derfra til Niamey. På den måde undgik jeg ventetiden i Agadez og den militære eskorte. Men det er kun et eksempel på den hjælpsomhed og velvilje jeg mødte overalt under mit ophold. Alt var forberedt efter de ønsker jeg havde udtrykt før afrejsen.

Egentlig tror jeg det var vigtigt for dem at markere at tingene fungerer og at de ikke længere er isolerede på grund af konflikten.

Men konflikten er ikke glemt. Der kommer meldinger om de kampe der foregår. Og under overfladen ligger bekymringen. Når talen falder på konflikten kan man mærke, at der er stærke følelser bag ordene, for ”det er vore unge der sætter livet på spil og vore venner oppe nordpå der betaler en høj pris når der er razziaer eller overfald i deres landsbyer”.

- Pouls rejse var støttet af Danidas
Oplysningsbevilling.

En lille historie om et tilfældigt møde

Tekst og fotos: Helene Dambo, cand. mag., journalist og medlem af Genvej til Udvikling.

For omkring fire år siden holdt GtU generalforsamling i mit hjem, hvor jeg bor sammen med Kim Jørstad (*tidl. bestyrelsesmedlem - og medstifter af foreningen*). En af deltagerne var Alice Sidibé-Anago, en burkinsk kvinde, der holdt et spændende oplæg om kvægavl og agerbrug i Vestafrika i almindelighed og i Burkina Faso i særdeleshed.

Da Alice havde bidraget med sit indlæg, blev hun "overladt" til mig, mens mødets planlagte dagsorden blev gennemført. Vi placerede os i hver sin stol og begyndte at samtale det bedste, vi havde lært og om alt mellem himmel og jord. Og det foregik vel at mærke på et interessant sprogligt niveau, idet Alice taler gebrokkent engelsk med stærk fransk accent, mens jeg er rimelig god til engelsk og skrækelig dårlig til fransk med de blot ti ord, jeg kan sige - og det er vel at mærke ikke i træk.

Vi gik også tur og så på Kerteminde, på skov og vand, mens hun fortalte om sine studier, om malkekøer, om kvinder, børn, græshoppesværme, tørkeperioder. Om at skulle hente mælk langt borte fra sit hjem (kvinder forstås), om at en kos bedste ydeevne ikke nødvendigvis skal måles i mængde, men i den tilpassede mængde, som det kan lade sig gøre at transportere hjem på sit hoved.

Vi talte selvfølgelig også om børn - ikke mindst vores egne - og senere blev der også knyttet kontakt mellem hendes ældste og min yngste. Desværre løb den forbindelse ud i sandet.

Til hendes beretning hører der også en historie om afsavn. Hendes masteruddannelse tog hun i Belgien og ph.d'en i Uppsala. Det siger sig selv, at når der er tre mindre børn er mange skridt taget, mange tænder tabt, adskillige tårer grædt, mens børnenes mor har befundet sig tusinder af kilometer væk. Men som hun sagde: "Man når ikke langt uden ofre."

Siden mødet i Kerteminde har Alice og jeg holdt forbindelsen ved lige. I nogle perioder forholdsvis ofte, i andre perioder har vi haft travlt med andre ting.

I september i år modtog jeg imidlertid en indbydelse til et ph.d.-forsvar i Uppsala, og jeg tænkte, at det var en kærkommen mulighed for et møde ansigt til ansigt. Det er jo uægtelig noget nemmere at smutte til Sverige end til Burkina Faso.

*Opponent Dr. Peter Rowlinson,
University of Newcastle,
gør klar til "krydsforhør".*

Som tænkt, så gjort, og efter nogle forviklinger om manglende overnatningsmuligheder med mere, mødte jeg Alice på universitetet dagen før den store dag. Hun var synligt nervøs. I hendes lille kontor sad en af hendes søstre, der netop var ankommet fra Burkina Faso for at overvære forsvaret. Også Alices vejleder fra universitetet i Bobo Dioulasso, prof. Georges Ouédraogo, var ankommet.

Endelig oprandt dagen. Kl. 9.15 den 7. oktober sad Alice i festdragt og hovedklæde, der stod i skærende kontrast til det ferske, kølige svenske auditorium, parat ved bordet. Udenfor skinnede solen fra en skyfri himmel, og løvtræernes ildrøde blade sendte varm energi ind i lokalet. Alice gik i gang! Det siger sig selv, at det vil føre for vidt her at komme ind på indholdet i afhandlingen.

Kl. 12.30 havde opponenterne omhyggeligt været omkring alt fra a til z; de tre i vurderingsnævnet havde hver især fremført relevante kommentarer. Tilskuerne - og der var mange - kunne omsider gratulere Alice med hendes flotte præstation.

Kl. 13.00 stod dagens kvinde i et lille lokale. Midt på gulvet. Rundt på gulvet. Så trådte opponent og nævn ind, og vejlederen, professor Inger Ledin, omfavnede Alice og sagde varmt og velment til lykke.

Nu er Alice Sidibé-Anago doktor med speciale i "Feeding and Management of Dairy Cows in Periurban Areas in Burkina Faso" = "Fodring og pasning af malkekøer i byernes randområder i Burkina Faso". Den viden, hun har fået, kunne være fristende at sætte i arbejde i udlandet, men som hun siger: *"Selvfølgelig skal min uddannelse bruges i mit eget land. Det er der, der er brug for mig."*

Så vidt kan et tilfældigt møde, en tilfældig dag, føre. Jeg vil i hvert fald fra sidelinjen fremover holde et skarpt øje med malkekvægets tilstand i et af verdens fattigste lande.

"Alice i Doctorland"

Træt og utrolig glad og stolt modtog Alice Sidibé-Anago "folkets" hyldest. Af talerne fremgik tydeligt, at hun i høj grad har gjort en forskel for studiemiljøet, og hun blev betegnet som "en åben og positiv person, der vil blive savnet."

Succes

- af Isabelle Grignon
bestyrelsesmedlem og projekt-tovholder.

En god historie

Projekt "Sameksistens i Kaoumaram" afsluttede med en evaluering i august. Projektet varede halvandet år og blev på mange måder en succes. For er det ikke en succes når alle har lyst til at fortælle "historien om brønden i Kaoumaram"?

Den historie handler om en gruppe wodaabé-nomader, der igennem 30 år har søgt om hjælp til at løse deres vandproblem og først nu har fundet. Hjælpen kom udefra (GtUs projekt), men sandelig også hjemmefra, for de fik opbakning af både de administrative og de traditionelle myndigheder. Det sidstnævnte kom bag på dem - og får måske af samme grund en større betydning for deres selvopfattelse end selve dét, at have fået en brønd.

Historien om brønden i Kaoumaram, det er også historien om et bushområde, hvor forskellige grupper konkurrerer med hinanden om græsningsressourcer og territorium, og hvor en masse fordomme og gamle sår længe har fået lov til at påvirke sindelag og adfærd. Takket være projektet har denne historie fået en god afslutning: "Vi slagtede sameksistensens tyrekalv¹ og vi gik videre", sagde Maïné's borgmester. Og han tilføjer: "Dette projekt har handlet om hvordan, der gik hul på bylden. Dét er en historie, der bestemt fortjener at blive fortalt."

Nøglefaktorer bag succes

Der er i mine øjne især to faktorer bag projektets succes. Den ene er projektets tilgang, hvor fokus har været på kommunikation. Den klare forudsætning for at grave brønden i Kaoumaram, var at alle parter skulle kunne nå til enighed om stedet. Inddragelse af de mange aktører har været vigtig for at finde frem til en varig løsning.

"Vi har kunnet eksperimentere med et projekt, hvor kommunikation har stået i centrum," blev der sagt under evalueringen. "Dette projekt har ikke været et projekt med tvang," blev der også sagt.

"Vi myndigheder kan sagtens sige: *Her skal graves en brønd*, og så er det dét. Det interessante ved dette projekt har netop været, at det har været muligt for alle parter at snakke om tingene før der blev truffet en beslutning," sagde borgmesteren.

Magt og underkastelse

Den anden vigtige faktor har været, at der var klarhed om *hvis* brønd, det var, der skulle graves. Brønden var til fordel for en gruppe wodaabeer under ledelse af Lamido Altiné. Dét gav wodaabeerne, som ellers står nederst i samfundets hierarki, en fordelagtig position: De kunne forhandle deres forankring i Kaoumaram, et område som ingen anfægtede deres nedarvede tilknytning til, med en brønd. For selv om brønden i princippet var for alle, fulgte den med wodaabeerne, hvis de fik afslag på at grave i Kaoumaram og skulle søge andetsteds med denne.

"Hvis pulaakuen² ikke ønsker denne brønd, så skal den ikke graves," sagde Altiné til de vrede fulbeer der var mødt op i Blakouttou. Og han tilføjede: "Men sig mig så, hvor skal jeg hen med min brønd?" Der blev tavst efter at Altiné havde talt, for han havde spurgt med beskedenhed, uden at insistere på sin "ret", selv om han nu stod stærkt. Måske derfor blev det et 'ja' til brønden. Fulbeerne overvejede *for og imod*, og brønden vejede tungt, men også Altinés fredsøgende tale.

Nye tider

"Dette projekt har handlet om meget andet og mere end brønden", reflekterede den kommunale vandforsyningschef, som var med i processen fra start til slut. "Det har været en sammensat proces, som har bragt forandring og flyttet holdninger hos mange mennesker. En ny æra er begyndt, hvor man ikke længere kan begunstige en gruppe og udelukke en anden. Man ser *mennesket*, og at alle bør have samme rettigheder."

¹ Helt bogstaveligt blev der slagtet en tyrekalv ved mødet i Blakouttou, i januar 2007.

² Pulaaku: betegner den etik, fulbeer og wodaabeer har sammen, og hermed også deres norm-fællesskab. Læs nærmere på side 15, Projekt & Kultur nr. 95, juni 2008.

Fair Trade Butik Bazaren – det 15. år

- af Hanne Jakobsen

Her fra Bazaren, Guldsmedgade 8A, Århus C., skal der igen lyde en julehilsen med opfordring til at købe jeres julegaver i en Fair Trade Butik. Der er masser af muligheder – fra små lysestager og lerdyr til kun 5 kr. til fint legetøj og flotte tasker og tekstiler. Ifølge Lone Frøholdt, projektleder i Fair Trade Danmark (*paraplyorganisationen for Fair Trade butikker og -importører*) er salget i Fair Trade butikkerne steget med 88 procent de sidste ni måneder. Nu er Fair Trade ikke mere kun et storbyfænomen, men bredt ud over hele landet.

I Fair Trade Butik Bazaren har vi i løbet af det sidste år også oplevet stigende salg, dog ikke så stort som forrige år, hvilket jo nok mest skyldes den økonomiske krise. Derfor er det ikke sikkert, at julesalget i år bliver rekordstort. Alligevel forbereder vi os på et stort rykind, for vi ved, at vi under alle omstændigheder får travlt. Hvis du tidligere har været frivillig i Bazaren er du meget velkommen til at give en hånd med op til jul. Du behøver ikke nødvendigvis at stå bag kassen, for der er også brug for hjælp til vareopfyldning, oprydning m.m.

Den 6. september fejrede vi Bazarens 15 års fødselsdag. Det blev en hyggelig eftermiddag i butikken med musik, taler, mavedans og sange – her et vers fra fællessangen

(mel: Der er lagt på ...)

Hvem er jubilaren
 Det er jo Bazaren
 15 år er gået, siden først vi lukked' op
 En flok gæve tanter
 Sælger elefanter
 Flodheste og fløjter næsten uden stop
 Vi har travlt med mange ting og springer op og ned
 Det kan være svært at sidde helt i ro og fred
 For vi syn's om Fair Trade
 Og vi kan li' handmade
 Så vi håber, vi kan altid blive ved

Varesortimentet er som sædvanlig en god blanding af gamle kendinge og helt nye varer. Vi har for eksempel stadig de traditionelle rørkurve fra Bangladesh, men også nye slags er dukket op. Og inden for postkortene har vi såvel de "gamle" hvedestråkort som helt nye former.

Som noget nyt har vi et udvalg af smukke, sydafrikanske stearinlys, da Svalerne tidligere på året overtog restlageret fra en århusiansk butik, der måtte lukke.

Vores chokoladeudvalg er blevet rigtig stort og som sædvanlig af en fin kvalitet.

Vi har en del varer lavet af genbrugsmaterialer – f.eks. denne skål af reklamer:

Genbrugsskål fra Vietnam
 (foto: Fair Trade Magasinet, november 2008)

I løbet af året er vores tøjsortiment blevet ændret. Nu køber vi fra People Tree, der forhandler ungt og moderigtigt tøj.

Vi er også begyndt at sælge verdensmusik, som kan høres i butikken.

Minna Ishibori foran kaffemøllen
 (foto: Hanne Jakobsen)

Vi har været så heldige at have fået lov til at uddanne Minna Ishibori fra Århus Købmandsskole. Hun afsluttede sin uddannelse 1. oktober og blev derefter ansat i Bazaren 30 timer om ugen. Denne personaleforøgelse skete, fordi undertegnede, der er ansat i Bazaren 20 timer om ugen, snart flytter til Holstebro. Der vil jeg være meget interesseret i at være med til at oprette en ny Fair Trade Butik, der skal fungere lige som Bazaren. Ring til mig, hvis du bor i nærheden af Holstebro og kunne tænke dig at være med som frivillig.

Hanne Jakobsen, tlf. 30 61 00 97.

afsender: Genvej til Udvikling, Skovvej 24, 9510 Arden.

